

Plan van aanpak 'Laat ze niet (ver)zuipen!'

2017 t/m 2022

Plan van aanpak 'Laat ze niet (ver)zuipen!' 2017 t/m 2022

10 juli 2017

Inhoud

Voorwoord	4
Samenwerkingsafspraken	5
1. Inleiding	6
2. Probleemanalyse	6
3. Terugblik LZNVZ 2010-2016	8
3.1 Evaluatie ZB	8
3.2 Resultaten.....	8
3.3 Conclusies.....	10
4. Uitgangspunten en onderbouwing van het beleid.....	11
4.1 Integrale benadering	11
4.2 Lokaal maatwerk	12
5. Borging	12
5.1. Zeeuwse samenwerking in het sociaal domein.....	12
5.2 Aanpalende beleidsterreinen	12
6. Doelgroepen	13
7. Doelstellingen.....	13
7.1 Inhoudelijke doelstellingen	14
7.2 Monitoring.....	16
7.3 Procesdoelstellingen	16
8. Structuur LZNVZ.....	16
8.1 Organisatiestructuur	16
8.2 Taakomschrijving stuurgroep	17
8.3 Taakomschrijving kerngroep	17
8.4 Inhoudelijke werkgroepen	17
8.5 Regionale werkgroepen	18
8.6 Ad-hoc werkgroepen.....	18
9. Interventie overzicht 2017-2018.....	19
10. Financiën	21
Bijlage 1	22
Bijlage 2	24
Bijlage 3	25
Bijlage 4	26

Voorwoord

Het mag inmiddels duidelijk zijn: de combinatie alcohol en jongeren zorgt voor problemen. Vaak associëren we deze problematiek met gezondheid en niet met overlast of veiligheid. Toch valt er juist op deze gebieden nog veel winst te behalen. Alcohol is immers een meedogenoze en niet te onderschatten veroorzaker van geweld, vandalisme en verkeersongevallen. Voor justitie en politie resulteert het overmatig alcoholgebruik door jongeren in een fors beslag op de beschikbare capaciteit.

Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden. Zo is de gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken gestegen van 14,6 (2011) naar 15,1 jaar (2016). Ook het 'binge'-drinken - het in korte tijd heel veel alcohol drinken - is afgenomen. En steeds meer ouders staan achter de NIX18 norm; geen alcohol voor je 18^e. Deze resultaten zijn voor een groot deel te danken aan de integrale Zeeuwse aanpak 'Laat ze niet (ver)zuipen'. Hierin werken gemeenten, politie, GGD, Indigo Preventie en andere partners samen om het gebruik van alcohol onder de jongeren een halt toe te roepen.

Het gebruik van alcohol is diep geworteld in onze cultuur en is helaas nog steeds onlosmakelijk verbonden aan jongeren en uitgaan. Het alcoholgebruik door jongeren vindt voor een groot deel ook buiten de reguliere horecagelegenheden plaats. Bijvoorbeeld door thuis of bij vrienden in te drinken. En jongeren kunnen vaak vrij eenvoudig alcohol verkrijgen. Dit maakt dat er, ondanks de positieve trend, nog te veel jongeren zijn die (overmatig) alcohol drinken.

De kreet 'te vroeg, te vaak en te veel' is nog steeds van toepassing en inzet op dit thema blijft noodzakelijk. Het terugdringen van alcoholgebruik vraagt immers om een langdurige, integrale aanpak. Onderliggend plan van aanpak kunt u beschouwen als een document dat mee kan groeien en bewegen met relevante ontwikkelingen binnen de wereld van alcoholpreventie. Dit is precies waar 'Laat ze niet (ver)zuipen' voor staat. Op naar NIX18!

G.C.G.M. Rabelink,
burgemeester Schouwen-Duiveland
voorzitter stuurgroep 'Laat ze niet (ver)zuipen!'

Samenwerkingsafspraken

Onderliggend plan van aanpak is tot stand gekomen met inbreng van afgevaardigden van de samenwerkingspartners (gemeenten, GGD Zeeland, Indigo Preventie en de Politie Zeeland West-Brabant. Het plan wordt gezamenlijk gedragen en ook gezamenlijk uitgevoerd. Alleen dan zal de aanpak effectief zijn. De volgende samenwerkingsafspraken/uitgangspunten zijn gehanteerd:

- De samenwerkingspartners van LZNVZ leveren een actieve bijdrage in het ontwikkelen en uitdragen van beleid en regelgeving en het (door)ontwikkelen, uitzetten, uitvoeren en borgen van interventies met als uiteindelijk resultaat een stevig verankerd integraal alcoholbeleid. Dit houdt in dat de partners middelen en capaciteit beschikbaar stellen voor deze taken. De coördinator is de aanjager en verbinder van LZNVZ.
- Er is ruimschoots aandacht voor integraal werken binnen de gemeenten; binnen de aanpalende beleidsterreinen zijn ook capaciteit en middelen beschikbaar gesteld;
- Aanhaken bij het traject Zeeuwse samenwerking sociaal domein zorgt voor borging van succesvolle onderdelen van de Zeeuwse samenwerking binnen de reguliere overlegstructuren;
- Structurele participatie van jongeren zelf, alcoholverstrekkers, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, sportverenigingen en ouders/verzorgers, etc. wordt geborgd;
- We trekken gezamenlijk op met oog voor lokaal maatwerk;
- We streven naar inzet van effectief bewezen interventies dan wel 'best practices'.

1. Inleiding

De Nederlandse regering heeft de afgelopen jaren een aantal stappen gezet om de schade die alcoholgebruik bij jongeren en jongvolwassenen teweegbrengt, te beperken. De invoering van de alcoholleeftijdsgrens naar 18 jaar is hiervan het beste voorbeeld. Als gevolg hiervan is er al veel bereikt bij de jongeren tot 16 jaar. Hier staat echter tegenover dat jongeren van 16 en 17 jaar en ook jongvolwassenen nog volop drinken. Als jongeren eenmaal gaan drinken, drinken ze vaak ook veel. En juist het in korte tijd veel drinken (het zogenaamde bingedrinking) is enorm schadelijk voor de gezondheid.

Gemeenten zijn sinds 2014 de belangrijkste uitvoerder van de Drank- en Horecawet (DHW) geworden. Tevens zijn zij op basis van de Wet publieke gezondheid verantwoordelijk voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Zowel op juridisch-, handhavings- en educatief vlak is de gemeente derhalve de regisseur van het Nederlands Alcoholbeleid.

Sinds 2010 werken alle 13 Zeeuwse gemeenten, de GGD Zeeland, Indigo Preventie en de Politie Zeeland West-Brabant aan de integrale aanpak van alcoholmatiging bij jongeren. Deze integrale aanpak wordt uitgevoerd onder de campagnenaam 'Laat ze niet (ver)zuipen!'. De aanpak is gestart op projectmatige basis en is in 2014 een nieuwe periode ingegaan. Op basis van een evaluatie van de ZB| Planbureau en resultaten uit onderzoeken is opnieuw aan alle gemeenten de vraag voorgelegd door te gaan met de aanpak. Er zijn immers goede resultaten geboekt maar we zijn er nog lang niet.

2. Probleemanalyse

Alcoholgebruik

Alcohol is het meest gebruikte genotmiddel in ons land. Het gebruik is sociaal en economisch diep in onze samenleving geworteld. Ruim 80% van de volwassen Nederlanders drinkt alcohol. Een derde van de Nederlanders van 18 jaar of ouder voldeed in 2015 niet aan de nieuwe norm van de Gezondheidsraad om geen dan wel maximaal 1 glas alcohol per dag te drinken¹. Ook onder jongeren wordt er verontrustend veel gedronken. Mede door de landelijke aandacht maar ook door de vele regionale campagnes is het alcoholgebruik onder Nederlandse scholieren van 12 t/m 16 jaar de afgelopen jaren wel spectaculair gedaald. Dit geldt ook voor de Zeeuwse situatie. Uit de resultaten van de Jeugdmonitor blijkt dat 72% van de 14/15 jarige ondervraagden wel eens alcohol heeft gedronken. De helft hiervan heeft het dan over één heel glas of meer. De andere helft over 'een paar slokjes'. Een jongere die vaker dan 20 keer alcohol genuttigd heeft, komt voor onder een vijfde van de ondervraagde jongeren².

De gemiddelde leeftijd waarop Nederlandse scholieren gaan drinken was in 2003 12 jaar en in 2015 13,2 jaar³. In Zeeland is die startleeftijd ook verhoogd, deze lag in 2016 op 15,1 jaar⁴.

---

¹ Van Laar (2016)

² Jeugdmonitor Zeeland (2015)

³ Van Dorsselaer (2016)

⁴ Ter Voert (2016)

Schadelijke gevolgen

Alcohol is een potentieel giftige stof met schadelijke gevolgen. Alcohol heeft een schadelijk effect op de ontwikkeling van de hersenen. Juist als de hersenen in ontwikkeling zijn, zijn ze erg kwetsbaar voor alcohol. Vooral het drinken van veel alcohol in korte tijd (het zogenaamde 'bingedrinken') is slecht voor het brein. Pubers met alcoholproblemen scoren lager dan andere jongeren op taalvaardigheid, intelligentie, aandacht en ruimtelijk inzicht. Hiernaast is door het gebruik van alcohol eerder sprake van seksueel risicovol gedrag. Bovendien is de kans om op latere leeftijd problemen te krijgen met alcohol ook groter naarmate men in de puberjaren veel drinkt⁵.

Alcohol brengt niet alleen veel schade toe aan de gezondheid van de drinkers maar ook aan de maatschappij. Alcohol is een niet te onderschatten aanjager van geweld en overlast, met name in het uitgaansleven. Tevens vergroot het de kans op verkeersongevallen en letselschade. Jongeren die frequent alcohol gebruiken, lopen een verhoogd risico om crimineel gedrag te vertonen⁶.

Meer dan de helft van de drinkende jongeren drinkt in thuissituatie

Uit het onderzoek van Youngworks in opdracht van het ministerie van VWS blijkt dat het grootste deel van de drinkende jongeren (13-23 jaar) bij vrienden thuis drinkt (66%). Daarnaast geeft 60% van de jongeren aan ook thuis bij hun ouders de alcoholische dranken te nuttigen. Met name de jongste jongeren (13-17 jaar) drinkt thuis bij hun ouders⁷.

Attitude ouders NIX18 afspraak

Ondanks het feit dat de meeste jongeren thuis drinken, is de attitude ten aanzien van de nix18 norm onder ouders/verzorgers wel positief verbeterd. Ten tijde van de nix18 campagne zijn steeds meer ouders het normaal gaan vinden dat jongeren niet drinken (en roken) voor hun 18^e. Echter, we zijn er nog lang niet. Zo vindt slechts 56% van de ondervraagde ouders dat jongeren onder de 18 jaar geen alcohol mogen drinken⁸. Ter indicatie: uit het Zeeuwse draagvlakonderzoek (2016) blijkt dat acht op de tien ouders (81%) het (een beetje) eens is met de stelling 'jongeren onder de 18 jaar zouden helemaal geen alcohol mogen drinken'⁹.

Kosten alcoholproblematiek

De kosten ten gevolge van alcoholproblematiek zijn vele malen hoger dan de middelen die nodig zijn voor preventie. De kosten liggen per jaar rond de 8,1 miljard euro. Dagelijks worden we geconfronteerd met alcoholische schade. Denk aan verkeersongelukken, productiviteitsverlies, vroegtijdig overlijden aan ziekten die verband houden met alcoholgebruik, zorgkosten, kosten voor inzet politie en justitie door alcoholgebruik, etc. De baten (consumentengeluksgevoel, accijnzen, producenten-surplus) liggen per jaar rond de 5,5 miljard euro. De netto kostenpost bedraagt 2,6 miljard euro per jaar¹⁰.

---

⁵ Van Dorsselaer (2016)

⁶ Hasselt (2010)

⁷ Youngworks (2016)

⁸ Ter Voert (2016)

⁹ Ter Voert (2016)

¹⁰ De Wit et al (2016)

3. Terugblik LZNVZ 2010-2016

3.1 Evaluatie ZB

Sinds 2010 zijn we in Zeeland bezig met de integrale, gezamenlijke aanpak om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. Er zijn goede resultaten geboekt. Niet alleen op het bereiken van enkele doelstellingen maar ook op andere gebieden. Denk aan de samenwerking in Zeeland tussen gemeenten onderling maar ook met GGD, Indigo Preventie, Politie en andere partners. Men weet elkaar snel te vinden, werkt makkelijk samen en maakt gebruik van elkaars kennis en kunde. Ook de alcoholpoli en het bijbehorende nazorgtraject en de relaties met de landelijke instellingen zijn ontwikkelingen die voort zijn gekomen uit LZNVZ. Echter, op sommige punten is er ook minder vooruitgang geboekt dan gehoopt. Dit laat des te meer zien dat het tijd kost om een zo in de cultuur verweven gewoonte te veranderen. In 2016 is een tweetal SWOT¹¹ analyses uitgevoerd met betrokkenen vanuit de samenwerkingspartners. De conclusie van de beide analyses is dat LZNVZ een sterk beeld naar buiten geeft maar dat er wel een soort moeheid is opgetreden bij een aantal betrokken ambtenaren van gemeenten en mogelijk ook ouders. Het zou goed zijn als er op lokaal niveau meer geld is om ook daadwerkelijk dingen te kunnen doen binnen de eigen gemeente. Ook borging is een belangrijk gespreksonderwerp geweest in deze sessies. Borging binnen de gemeenten zelf door bijv. een jaarplan plus uitvoeringsbudget maar ook borging van de coördinatiefunctie en inbedden en aansluiten bij bestaande structuren. De overall conclusie van het ZB| Planbureau is dat het wenselijk was om door te gaan op dezelfde integrale manier en tegelijkertijd te werken aan de borging.

3.2 Resultaten

Om effecten van de aanpak inzichtelijk te kunnen maken heeft de GGD Zeeland in opdracht van LZNVZ in 2016 het draagvlakonderzoek onder Zeeuwse jongeren en hun ouders, wat ook in 2013 en 2011 uitgevoerd is, herhaald. Hieronder worden de doelstellingen van de periode 2014-2016 beschreven en naast dit draagvlakonderzoek gelegd. De doelstellingen reikten echter verder dan het draagvlakonderzoek. Daarom is ook de Jeugdmonitor Zeeland (2015) en het Nalevingsonderzoek verkoop alcohol (2016) gebruikt om de resultaten van de jeugd en alcohol aanpak inzichtelijk te maken. Hieronder worden per doelstellingen de resultaten beschreven en worden er gelijk ook conclusies getrokken.

De inhoudelijke doelstellingen van 2014-2016

1. Het percentage Zeeuwse jongeren onder de 18 jaar dat alcohol gebruikt zal aantoonbaar afnemen van 51% naar 41% of minder.

Deze percentages kwamen uit de Jeugdmonitor Gezondheid 2010 (12 t/m 18 jarigen). Deze monitor is na 2010 niet meer herhaald. Daarom kan deze doelstelling niet getoetst worden. Wel laten de cijfers hieronder, afkomstig uit ander Zeeuws onderzoek (het Draagvlakonderzoek en de Jeugdmonitor Zeeland), zien dat het drankgebruik onder de jongeren de laatste jaren is afgenomen:

2013 draagvlakonderzoek uitkomsten:

* 12-15 jarigen: 45% heeft wel eens (iets met) alcohol gedronken

---

¹¹ SWOT: strengths (sterkten), weaknesses (zwaktes), opportunities (kansen) en threads (bedreigingen)
Plan van aanpak 'Laat ze niet (ver)zuipen!' 2017 t/m 2022

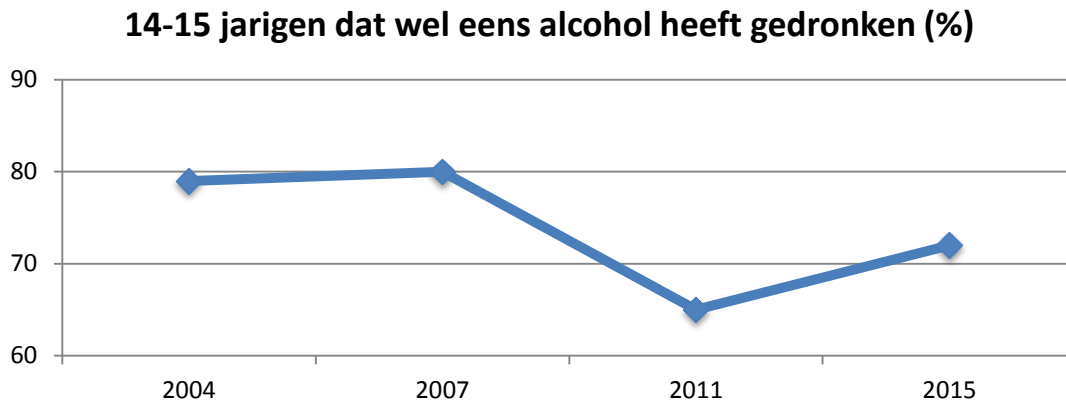
* 16-17 jarigen: 96% heeft wel eens (iets met) alcohol gedronken

2016 draagvlakonderzoek uitkomsten:

* 12-15 jarigen: 43% heeft wel eens (iets met) alcohol gedronken (incl. een slokje)

* 16-17 jarigen: 83% heeft wel eens (iets met) alcohol gedronken (incl. een slokje)

Ook de Jeugdmonitor Zeeland van ZB| Planbureau (onder 14-15 jarigen) laat een dalende trend zien: in 2015 had 72% wel eens alcohol gedronken (in 2011 was dit 65%, in 2007 80% en in 2004 79%).

Figuur 1 Jeugdmonitor Zeeland

Conclusie: deze doelstelling is wetenschappelijk gezien niet te toetsen omdat de Jeugdmonitor Gezondheid uit 2010 niet herhaald is. Andere Zeeuwse onderzoeken waar alcoholgebruik onder jongeren onderzocht is, laten wel een dalende trend zien in het alcoholgebruik onder jongeren.

2. De gemiddelde startleeftijd waarop Zeeuwse jongeren beginnen met het drinken van alcohol stijgt van 13,9 jaar naar tenminste 18 jaar.

Uit het draagvlakonderzoek blijkt dat de gemiddelde startleeftijd waarop Zeeuwse 16 en 17-jarigen voor het eerst een glas alcohol dronken in 2016 ligt op 15,1 jaar. In 2011 was dit 14,5 jaar. In vergelijking met 2011 is de startleeftijd in 2016 significant toegenomen. In 2016 drinken 16- en 17-jarige jongeren hun eerste glas alcohol ruim zeven maanden later dan 16- en 17-jarigen deden in 2011.

Conclusie: hoewel de gemiddelde startleeftijd in Zeeland is verhoogd, is deze doelstelling niet behaald.

3. Terugdringen 'bingedrinking' van 25% naar 20% of minder.

De percentages die voor deze doelstelling gebruikt zijn, komen uit de Gezondheidsmonitor 2010 van de GGD Zeeland. Dit onderzoek is niet meer herhaald. Wel laat de Jeugdmonitor van ZB| Planbureau zien dat er een dalende trend is wat 'bingedrinking' betreft: minder dan één op drie (31%) Zeeuwse scholieren van 14 en 15 jaar drinkt vijf of meer alcoholische drankjes bij één gelegenheid. Dit is flink minder dan in 2007 (44%) en iets minder dan in 2011 (34%). Ook blijkt uit het draagvlakonderzoek van LZNVZ dat de kennis t.a.v. de schadelijke gevolgen van 'bingedrinken' onder de doelgroep hoog

is. 'Bingedrinken' wordt door bijna alle jongeren als schadelijk gezien (door 97 % van de 12 tot en met 15 jarigen en 98% van de 16 en 17 jarigen).

Conclusie: deze doelstelling is wetenschappelijk gezien niet te toetsen omdat het onderzoek wat gebruikt is bij het maken van de doelstelling niet meer herhaald is. Wel laat de Jeugdmonitor van ZB/ Planbureau zien dat het 'bingedrinken' in Zeeland is afgenomen.

4. Toename van het draagvlak onder ouders/opvoeders voor de norm geen alcohol onder de 18 jaar van 76% naar 85%.

Uit het draagvlakonderzoek 2016 blijkt dat 89% van de ouders vindt dat jongeren op te jonge leeftijd alcohol drinken. Acht op de tien (81%) is het (een beetje) eens met de stelling 'jongeren onder de 18 jaar zouden helemaal geen alcohol mogen drinken'. Bijna alle ouders (96%) geven daarnaast aan dat bingedrinken altijd schadelijk is voor jongeren onder de 18 jaar en 3% vindt dit een beetje schadelijk. In 2013, toen de wettelijke alcoholgrens nog op 16 jaar lag, gaf 80% van de ouders aan dat bingedrinken onder de 16 jaar altijd schadelijk is.

Conclusie: Het is niet mogelijk om beide draagvlakonderzoek op dit punt te vergelijken aangezien de wettelijk toegestane leeftijd voor het drinken van alcohol in 2014 gestegen is naar 18 jaar. In het eerste onderzoek is de vraagstelling gebaseerd op 16 jaar en in het laatste onderzoek op 18 jaar. Ondanks de verschillende leeftijden, is het percentage ouders dat bingedrinken altijd schadelijk vindt, gestegen.

5. Een verbetering van de naleving onder de verstrekkers van alcohol.

In het Nalevingsonderzoek verkoop alcohol uit 2016 zien we ten opzichte van 2014 een stijging van de naleving onder commerciële horeca, slijterijen en supermarkten. Bijna de helft (47%) van de commerciële horeca leeft de regels voor de verkoop van alcohol na. In 2014 was dit nog 36%. Slijterijen en supermarkten scoren gemiddeld het best respectievelijk 73% en 72% nalevers in 2016. In 2014 scoorden slijterijen nog 64% (in 2011 47%) en supermarkten 63% (in 2011 35%). De naleving bij de paracommercie is echter gedaald ten opzichte van 2014. In 2014 scoorden zij 69%, nu hebben zij gezamenlijk een nalevingspercentage van 51%. Het betreft hier cijfers op Zeeuwse schaal. De resultaten van de individuele gemeenten verschillen op een aantal punten nogal van elkaar. Zo is er in de ene gemeente meer aandacht nodig voor alcoholverstrekking in de commerciële horeca, terwijl in de andere gemeente juist meer aandacht nodig is voor het schenken aan jongeren in sportkantines.

Conclusie: Er is een stijging waargenomen bij de belangrijkste partij, de commerciële horeca (van 36% naar 47%) maar ook bij de slijterijen en supermarkten. Alleen de paracommercie is gedaald. Overall is het naleefpercentage hierdoor slechts met 1% toegenomen.

3.3 Conclusies

Bij de bepaling van de doelstellingen zijn de ambities hoog gelegd. Desondanks tonen de resultaten aan dat door de gezamenlijke inspanning van de betrokken partijen er wel degelijk succes geboekt is. Niet alle doelstellingen zijn behaald zoals beschreven. Toch is de startleeftijd gestegen, is het bingedrinken afgenomen en is het draagvlak voor de norm NIX18 groot. Ook is het naleefpercentage gestegen, met name bij de commerciële horeca, als belangrijkste setting. Deze resultaten zijn een stimulans om door te gaan.

4. Uitgangspunten en onderbouwing van het beleid

Gedragverandering van iets wat zo is geworteld in onze cultuur kost tijd en energie en vergt een gedegen, effectieve aanpak. Hieraan hebben de Zeeuwse gemeenten voor de komende periode specifieke eisen gesteld. Hiermee rekening houdend, is LZNVZ gekomen tot een aanpak die wordt gekenmerkt door de elementen die in onderstaande paragrafen worden beschreven.

4.1 Integrale benadering

Een integrale aanpak houdt in dat er wordt ingespeeld op de verschillende factoren die het alcoholgebruik beïnvloeden. In de vorige periode werkte LZNVZ met een integrale aanpak gericht op handhaving, regelgeving en educatie (3 pijlers). Onderzoek onder succesvolle alcoholmatigingsprojecten¹² en het Alcoholmanifest (2016)¹³ laten zien dat een succesvolle integrale aanpak steunt op 5 pijlers. Dit zijn de volgende:

Pijler 1 Inrichting van de omgeving

Het doel van deze pijler is het tegengaan van aanmoediging om te drinken. Tal van studies hebben aangetoond dat het drinkgedrag van jongeren wordt gestimuleerd door goedkope alcohol en alcoholreclame via radio, tv en internet en via sponsoring van sport- en culturele evenementen. Gemeenten hebben geen invloed op de reclame via televisie maar wel op reclame op gemeentelijke reclamedragers, zoals bushokjes. Ze kunnen ook 'happy hours' en supermarktstunts verbieden.

Pijler 2 Regelgeving en handhaving

Het doel van deze pijler is het beperken van de beschikbaarheid van alcohol. Hoe makkelijker alcohol beschikbaar is, hoe meer er geconsumeerd wordt en hoe omvangrijker de schadelijke gevolgen. Maatregelen ten aanzien van omgevingsfactoren, zoals de beschikbaarheid van alcohol beperken, zijn het meest effectief¹⁴. Helaas is het nog steeds zo dat jongeren aan drank kunnen komen als ze dat willen. Het is ook in Zeeland nog relatief gemakkelijk; slechts iets meer dan de helft van de verkooppunten (54 %) geeft alcoholhoudende drank mee aan jongeren die er niet ouder uitzien dan 18 jaar en vraagt naar het ID¹⁵. Een voorbeeld van een interventie gericht op deze pijler is: inzetten op een optimale handhaving zodat er niet geschonken wordt aan jongeren onder de 18 jaar.

Pijler 3 Voorlichting en educatie

Inzet van publieke bewustwordingscampagnes om het draagvlak voor het beleid te versterken en de norm met betrekking tot alcoholgebruik positief te beïnvloeden zijn heel belangrijk. De nix18 norm zal de geldende norm moeten worden en dat heeft voorlopig blijvende aandacht nodig. Kennisverhoging en opvoedgedrag verbeteren door regel- en normstelling zal alleen werken als het algemene publiek via allerlei invalswegen elke keer opnieuw dezelfde boodschap krijgt voorgeschoteld. Dit kan bijvoorbeeld door een Zeeuwse publiekscampagne maar ook in kleinere setting: voorlichting aan ouders en aan jongeren zelf.

---

¹² RIVM (2013)

¹³ Het alcoholmanifest is opgesteld om de aandacht van de politiek en overheid te vragen voor het benutten van kansen die kunnen leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst voor zowel de burger als de samenleving.

¹⁴ Babor (2010)

¹⁵ Boomgaard (2016)

Pijler 4 Signalering

Door vroegtijdig te signaleren kun je in een eerder stadium ingrijpen zodat problemen bij kwetsbare jongeren voorkomen kunnen worden of minder ernstig zullen uitpakken. Bijvoorbeeld: mentoren in het Voortgezet Onderwijs trainen om dreigende alcoholproblematiek bij jongeren vroegtijdig te herkennen.

Pijler 5 Advies en ondersteuning

Het doel van deze pijler is het mogelijk maken om effectief in te grijpen bij concrete incidenten onder jongeren door alcoholgebruik. Bijvoorbeeld: een nazorgprogramma in samenwerking met het ziekenhuis voor jongeren die zijn opgenomen met een alcoholintoxicatie maar bijvoorbeeld ook afspraken maken met de politie indien jongeren laveloos langs de kant van de weg worden aangetroffen.

4.2 Lokaal maatwerk

Hoewel een Zeeuwsbrede aanpak zeker meerwaarde biedt aangezien de burgers zich over de gemeentegrenzen heen bewegen, blijft de lokale invulling van de aanpak maatwerk. Uitgangspunten hierbij zijn wel dat gemeenten zoveel mogelijk gezamenlijk optrekken en de beschikbare middelen gebruiken voor best-practice interventies.

5. Borging

De resultaten laten zien dat de langdurige aanpak succesvol kan worden genoemd. Dit blijkt onder meer ook uit de landelijke positieve aandacht die LZNVZ heeft gekregen. Ook het alcoholmanifest roept regio's op om door te gaan met de regionale campagnes. De komende jaren zal toegewerkt worden aan het structureel inbedden van de jeugd en alcohol aanpak zodat LZNVZ na deze 6 jaar daadwerkelijk geborgd is. Om de aanpak ook organisatorisch te borgen is het nodig om aan te haken bij ontwikkelingen rond de samenwerking in het sociaal domein.

5.1. Zeeuwse samenwerking in het sociaal domein

LZNVZ is een programma wat gestoeld is op integrale samenwerking. De aanpak is een goede pilot voor de bestuursopdracht 'Zeeuwse samenwerking in het sociaal domein' van Cees van den Bos. Als gevolg van de decentralisaties in het sociale domein (WMO, Jeugd, Participatie) ontstonden er een aantal knelpunten waardoor de behoefte is uitgesproken te komen tot een betere bestuurlijke borging en governance van de Zeeuwse samenwerking in het sociale domein. De aanpak van LZNVZ zal als pilot worden opgenomen in dit traject. De borging van LZNVZ kan hiermee gelijk een plek krijgen.

5.2 Aanpalende beleidsterreinen

Integrale samenwerking houdt ook in dat op de aanpalende beleidsterreinen - meer dan tot nu toe het geval was – samengewerkt wordt en inzet gepleegd wordt op jeugd en alcoholbeleid. Er zijn veel beleidsterreinen die direct te maken hebben met de jeugd en alcohol aanpak: gezondheidsbeleid, onderwijs, handhaving, verkeersveiligheid, jeugdbeleid, openbare orde en veiligheidsbeleid, horecabeleid, toerisme en sportbeleid. Ook de afdelingen communicatie van de gemeenten speelt een belangrijke rol binnen de publiekcampagne van LZNVZ. Het gaat om samenwerking met én inzet van interventies op al deze beleidsterreinen.

Een eerste aanzet is hiertoe al gemaakt met het Preventie en Handhavingsplan Alcohol (PHA). Dit PHA plan focust zich op het gemeentelijke terrein waar alcoholpreventie en handhaving van de Drank- en Horecawet samenkomen en elkaar versterken. In Zeeland is er een gezamenlijk gewerkt aan een Zeeuws format. Elke gemeente heeft hier zijn eigen invulling aan kunnen geven.

Belangrijk is wel dat hetgeen op papier staat ook in de praktijk vorm moet krijgen. Dit vraagt van de gemeenten dan ook de nodige aandacht voor integraal werken en beschikbaarheid van de benodigde capaciteit.

6. Doelgroepen

De doelgroepen worden in de komende periode uitgebreid. In de eerste jaren van LZNVZ ging het met name om de jongeren tot 23 jaar. In de praktijk waren de interventies echter vooral gericht om jongeren tot 18 jaar niet te laten drinken. Al een aantal jaren echter wordt ons er door de landelijke organisaties gericht op alcoholontmoedigingsbeleid op gewezen vooral óók aandacht te besteden aan jongeren tussen de 18 en 24 jaar. De hersenen groeien immers tot en met het 24^e levensjaar en ook deze jongvolwassenen staan dus bloot aan hersenschade en alle andere problematiek door het gebruik van alcohol.

Hiernaast is er een subsidie aanvraag van € 300.000 gehonoreerd door Fonds Nuts Ohra gericht op alcoholpreventie binnen gezinnen met een lage Sociaal Economische Status (SES). Het project is aangevraagd door LZNVZ en zal worden uitgevoerd door Indigo Preventie en de GGD en kent een looptijd van 2,5 jaar (vanaf 1 mei 2017). De gezinnen worden geworven via drie verschillende kanalen: de voedselbanken, de sociale dienst en de sociale werkplaats. Uitgangspunt van het project is eerst de onderliggende problematiek aan te pakken met behulp van een coach. Hierdoor ontstaat er ruimte om het alcoholprobleem aan te pakken. De lage SES gezinnen worden ook een doelgroep binnen LZNVZ.

Tot slot wordt er door een aantal Zeeuwse gemeenten aandacht gevraagd voor de 55+ doelgroep en de problematiek rondom genotsmiddelen. Het aantal 55+^{ers} met alcoholproblemen is de laatste jaren erg aan het toenemen. Indigo Preventie heeft zich het laatste jaar al bezig gehouden met de 55+ doelgroep. Hier is dus al enige kennis over. Een integrale, gezamenlijke aanpak is echter wel wenselijk voor deze doelgroep. Dit geldt ook voor de problematiek rondom genotsmiddelen. Drugs zijn schadelijk voor de gezondheid, zowel op korte als lange termijn. Daarnaast heeft drugsgebruik gevolgen voor de naaste omgeving en kan het sociale schade veroorzaken, zoals criminaliteit en overlast. Omdat verschillende factoren drugsproblemen veroorzaken, zijn meerdere maatregelen nodig om deze problemen te voorkomen of te beperken. Effectieve preventie van drugsproblemen vraagt een integrale aanpak. Dit beleid richt zich niet alleen op individuele jongeren, maar ook op hun omgeving. De kerngroep van LZNVZ zal onderzoeken welke 'best practices' er in het land al zijn en hoe dit het beste opgepakt kan gaan worden voor Zeeland.

7. Doelstellingen

Er wordt onderscheid gemaakt ten aanzien van de doelstellingen. Er zijn hoofddoelstellingen, inhoudelijke doelstellingen en procesdoelstellingen opgesteld. De hoofddoelstellingen zijn:

1. Het tegengaan en terugdringen van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
2. Het tegengaan van risicovol/schadelijk alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 23 jaar;
3. Het tegengaan van (risicovol) alcoholgebruik bij lage SES gezinnen;
4. Realisatie van opzet ten aanzien van een integrale, Zeeuwse aanpak op problematisch alcoholgebruik bij de 55+ doelgroep;
5. Realisatie van een opzet ten aanzien van een integrale, Zeeuwse aanpak gericht op genotsmiddelenproblematiek onder jongeren .

7.1 Inhoudelijke doelstellingen

De inhoudelijke doelstellingen verschillen in essentie niet van die van de afgelopen periode; op latere leeftijd, minder vaak en minder veel drinken onder jongeren in Zeeland stimuleren. De inhoudelijke doelstelling zullen getoetst worden aan cijfers die beschikbaar komen vanuit de reguliere monitoringssystemen. De inhoudelijke doelstellingen zijn:

1. **Het percentage Zeeuwse jongeren van 14/15 jaar dat alcohol drinkt, is afgenomen in 2022.**

Onderbouwing

In de Jeugdmonitor van de ZB onder 14/15 jarigen zijn diverse vragen opgenomen over het gebruik van alcohol door jongeren. Deze vragen variëren van ‘wel eens alcohol gebruiken’ tot ‘een glas of meer’ tot ‘meer dan 10 keer alcohol’ gebruiken. Ook zal worden opgenomen op welke leeftijd de jongeren zijn begonnen met drinken zodat bekeken kan worden of de startleeftijd stijgt. De resultaten van al deze vragen worden getoetst. Het onderzoek vindt één keer in de vier jaar plaats, te weten in 2019 en vervolgens in 2023. In 2022 zijn er dus geen recente cijfers. Derhalve is deze eerste doelstelling algemeen gehouden.

2. **Terugdringen ‘bingedrinking’ (5 of meer alcoholische drankjes op een gelegenheid) onder 14-15 jarigen van 31% in 2015 naar 25% of minder in 2022.**

Onderbouwing

Landelijke onderzoeken laten zien dat als jongeren eenmaal drinken ze ook veel drinken en veelal aan bingedrinking doen. De resultaten van de laatste Zeeuwse Jeugdmonitor uit 2015 laten zien dat het bingedrinken in Zeeland iets is afgenomen. Dat geeft vertrouwen en daarom borduurt LZNVZ voort op een verlaging van 6% of meer.

3. **Terugdringen van bingedrinking onder jongvolwassenen van 21-23 jaar van 51% in 2016 naar 40% in 2022.**

Onderbouwing

Jongvolwassenen mogen wettelijk gezien alcohol drinken, ze wonen vaak niet meer thuis en zitten niet allemaal meer op school. Het is erg lastig om deze jongvolwassenen te bereiken. Desalniettemin is het een belangrijke doelgroep waar LZNVZ wel de aandacht richt en waarin gestreefd wordt naar een dalende trend.

4. Handhaven van het draagvlak onder ouders/opvoeders voor de norm geen alcohol onder de 18 jaar van tenminste 81% in 2022.

Onderbouwing

Met 81% van de ouders die achter de nix18 norm staan, zitten we al heel erg hoog. De verwachting is dat het lastig zal worden meer dan 81% te behalen. Derhalve houden we het op het handhaven van dit percentage.

5. Een verbetering van de naleving onder de verstrekkers van alcohol van 54% in 2016 naar 80% in 2022.

Onderbouwing

Het beperken van de beschikbaarheid van alcohol is de kern van effectief alcoholbeleid. Zonder beperking van de beschikbaarheid is het uiterst moeilijk om resultaten te boeken in het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren. Met de nieuwe Drank- en Horecawet hebben gemeenten veel bevoegdheden gekregen om lokaal alcoholbeleid vorm te geven. Zowel op regelgeving als op handhaving. Gemeenten zijn zich op dit terrein steeds meer aan het inzetten. Dit wordt beschreven in de Preventie en Handhavingsplannen Alcohol van de gemeenten. De verwachting is dat de naleving dan ook verbeterd wordt. Het Zeeuwsbrede Nalevingsonderzoek vindt eens per twee jaar plaats (2018, 2020 en 2022).

6. Het begeleiden van 30 gezinnen met een lage Sociaal Economische Status binnen het project alcoholpreventie lage SES

Onderbouwing

Het terugdringen van alcoholgebruik onder mensen met een lage SES is zeer complex. Achter het gebruik van alcohol zitten vaak meerdere redenen. Er worden 30 gezinnen intensief begeleid zodat juist deze onderliggende problematiek aangepakt kan worden. Hierdoor zal er ruimte komen om de alcoholproblematiek aan te gaan pakken waar het hele gezin en vaak ook de volgende generatie baat bij zal hebben.

7. Realisatie van een opzet ten aanzien van een integrale, gezamenlijke aanpak van alcoholproblematiek bij de 55+ doelgroep ;

Onderbouwing

De kerngroep van LZNVZ zal gaan onderzoeken wat er in Zeeland en in het land al gebeurt ten aanzien van de 55+ doelgroep en zal hierna een advies uitbrengen op welke wijze een reductie van het alcoholgebruik onder deze groep het beste gerealiseerd kan worden.

8. Realisatie van een opzet ten aanzien van een integrale, gezamenlijke aanpak ten van genotsmiddelenproblematiek onder jongeren.

Onderbouwing

De kerngroep van LZNVZ zal gaan onderzoeken wat er in Zeeland en in het land al gebeurt ten aanzien van de problematiek onder jongeren en genotmiddelen. Hierna zal een advies uitgebracht worden waarmee inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze een reductie van het gebruik van genotsmiddelen onder deze groep het beste gerealiseerd kan worden.

7.2 Monitoring

De meeste doelstellingen worden getoetst door de Jeudmonitor onder de 3^e klassers van het voortgezet onderwijs (14-15jarigen) en de monitor jongvolwassenen van het ZB | Planbureau onder 21-23 jarigen. In 2019 vindt er weer een Jeugdmonitor onderzoek plaats. In 2020 zal het onderzoek voor de jongvolwassenen worden herhaald. Naast de cijfers uit deze monitors zal voor een algemeen beeld ook gekeken worden naar andere monitoringssystemen, zoals bijvoorbeeld politieregistratie en de cijfers van de alcoholpoli. Tevens bestaat er de mogelijkheid om het draagvlakonderzoek van 2016 opnieuw te herhalen waarin bijvoorbeeld ook het draagvlak onder ouders gemeten kan worden. Ook kunnen deze vragen uitgezet worden via het ZB panel. Een vergelijking zal gemaakt worden met de landelijke onderzoeken van de NIX18 campagne.

7.3 Procesdoelstellingen

Onder procesdoelstellingen wordt verstaan doelstellingen op het gebied van samenwerking en inbedding van interventies.

1. De partners van LZNVZ leveren een actieve bijdrage in het ontwikkelen en uitdragen van beleid en regelgeving en het (door)ontwikkelen, uitzetten, uitvoeren en borgen van interventies met als uiteindelijk resultaat een stevig verankerd integraal alcoholbeleid. Dit houdt in dat de partners middelen en tijd beschikbaar stellen voor deze taken.
2. De partners van LZNVZ werken structureel mee aan het inbedden van succesvolle onderdelen van de Zeeuwse samenwerking ten aanzien van alcoholpreventie binnen de reguliere overlegstructuren.
3. De partners van LZNVZ dragen structureel bij aan de preventie van alcoholgebruik door zoveel mogelijk participatie te vragen van: jongeren, alcoholverstrekkers, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, sportverenigingen en ouders/verzorgers, etc.

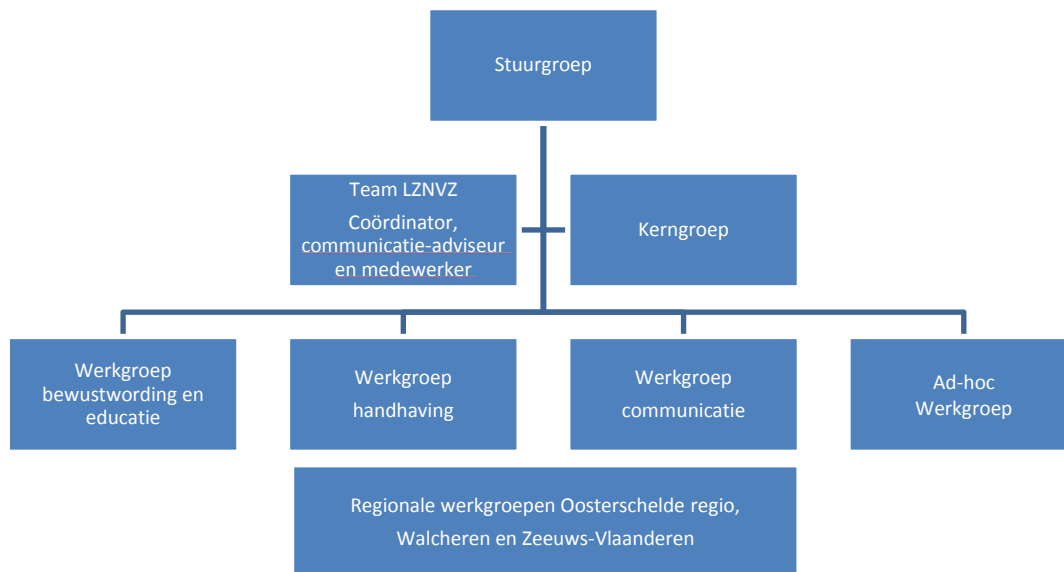
8. Structuur LZNVZ

8.1 Organisatiestructuur

Vanaf de start van LZNVZ is een uitvoeringsstructuur gehanteerd die nodig was voor het creëren van een integrale aanpak die zowel ambtelijk als bestuurlijk gedragen zou worden. Dit fundament is nu gelegd. Met het oog op de borging is het wenselijk om de structuur af te slanken en zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande overlegstructuren. Hoe dit er precies uit kan komen te zien wordt onderzocht via het traject Zeeuwse samenwerking sociaal domein.

Vooralsnog ziet de organisatiestructuur er als volgt uit:

De taakomschrijving van het team van LZNZ is opgenomen in bijlage 2.

8.2 Taakomschrijving stuurgroep

Een alcoholbeleid dat voor een belangrijk deel gebaseerd is op een aanpak gericht op de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren vraagt om een sterk bestuurlijk draagvlak en vertegenwoordiging op het gebied van regelgeving en handhaving. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de structurele inbedding van LZNZ en een breed draagvlak bij alle partners. Ook fungeren de stuurgroepleden als bestuurlijke trekkers en hebben het mandaat om met slagkracht inhoudelijke besluiten te nemen over de gehele LZNZ aanpak zolang zij daarmee niet op de stoel gaat zitten van het lokale bestuur van de afzonderlijke gemeenten. Iedere gemeente behoudt volledige zeggenschap over welke onderdelen wanneer en op welke wijze worden uitgevoerd en/of geïmplementeerd. Uitgangspunt is hierbij wel een Zeeuwsbrede aanpak die aansluit op de lokale situatie. De stuurgroep komt drie keer per jaar bij elkaar.

8.3 Taakomschrijving kerngroep

De kerngroep fungeert als ambtelijk vooroverleg, adviseert de stuurgroep en doet voorstellen voor uitvoering van onderdelen van LZNZ. Daarnaast zorgen zij voor een blijvend draagvlak op ambtelijk niveau voor de uitvoering en inbedding van de aanpak. Zij koppelen na elke vergadering terug wat er gaande is richting de ambtenaren (welzijn/gezondheid als ook veiligheid) van hun eigen regio (actieve ambassadeursrol). Daarnaast onderhouden zij op actieve wijze contact met het stuurgroep lid van hun gemeente en/of organisatie. De kerngroep komt 3 à 4 keer per jaar bij elkaar.

8.4 Inhoudelijke werkgroepen

Er zijn 3 inhoudelijke werkgroepen: de werkgroep bewustwording en educatie, de werkgroep communicatie en de werkgroep handhaving. De werkgroep bewustwording en educatie en de werkgroep communicatie maken elk jaar een jaarwerkplan wat ter advies wordt voorgelegd aan de kerngroep. Aan het einde van het jaar wordt dit werkplan geëvalueerd en worden er voorstellen

gedaan voor een nieuw plan. De coördinator van LZNVZ houdt gedurende het jaar vinger aan de pols ten aanzien van de voortgang van de activiteiten. Deze werkgroepen komen 2 keer per jaar bij elkaar. De werkgroep handhaving is vooral gebaat bij uitwisseling van ervaringen en wil graag geïnformeerd worden over de laatste landelijke ontwikkelingen ten aanzien van handhaving. Als dit nodig is zorgt deze werkgroep voor advisering over handhaving naar de individuele gemeenten. Deze werkgroep komt 3 keer per jaar bij elkaar.

8.5 Regionale werkgroepen

Een goede afstemming binnen de regio en vanuit een gezamenlijk belang opereren is het meest efficiënt en effectief. Het team van LZNVZ denkt hierin mee en voedt hen met informatie. De regionale werkgroepen fungeren ook als klankbordgroep. Regionale afstemming is belangrijk om ook gemeentelijk draagvlak voor activiteiten te creëren. Ook sturen deze werkgroepen de uitvoering en uitrol van (nieuwe) interventies én van de structurele inbedding van interventies aan. De regio's beslissen zelf hoe vaak ze bij elkaar willen komen en wat hun doelstellingen zijn voor de komende periode.

8.6 Ad-hoc werkgroepen

Het veld binnen de jeugd en alcoholproblematiek is sterk aan verandering onderhevig. Jongeren veranderen in hun opvattingen en hun gedrag. Het aantal mogelijke interventies om ervoor te zorgen dat deze jongeren niet drinken is immens. Soms zitten daar effectieve interventies tussen en is het waardevol om te kijken of deze ook voor de Zeeuwse bevolking zouden kunnen werken. Mocht dit wenselijk zijn dan zal een aparte (tijdelijke) werkgroep worden geformeerd bestaande uit die organisaties die aan de slag gaan met die interventies, aangevuld met enkele ambtenaren van de gemeente die hier graag over willen meedenken of mee willen beginnen in hun eigen gemeente. Zo'n werkgroep komt dan een keer of 3 bij elkaar, evalueert na een half jaar hoe het gaat en of het wenselijk is de interventie uit te rollen over de rest van Zeeland. Als dit zo is adviseren zij de kerngroep hierover en pakt de coördinator een aanjagende rol op richting de partners.

9. Interventie overzicht 2017-2018

Dit plan van aanpak behelst een periode van 6 jaar. Hierin worden de uitgangspunten en kaders voor het te voeren beleid voor deze periode vastgelegd. Vanwege aan verandering onderhevige trends en ontwikkelingen zal er een 2- jaarlijks uitvoeringsprogramma worden gemaakt. Na twee jaar zal de aanpak worden geëvalueerd.

Hieronder worden de speerpunten voor 2017-2018 weergegeven. Dit zien we als richtlijnen die niet in beton gegoten zijn. Hoewel gezamenlijke uitvoering van onderstaande interventies het meeste effect zal sorteren kunnen gemeenten wel hun eigen lokale invulling geven aan hun eigen jeugd en alcoholbeleid.

Pijler1 Inrichten van de omgeving	Interventie
	<ul style="list-style-type: none"> • Alcoholreclame bushokjes en andere openbare ruimten waar de gemeente invloed op heeft, zoals langs sportvelden en bij evenementen, zoveel als mogelijk verbieden • Happy hours verbieden • Mogelijkheden om supermarktstunts te verbieden onderzoeken
Pijler 2 Regelgeving en handhaving	
	<ul style="list-style-type: none"> • Relatiebeheer Halt
	<ul style="list-style-type: none"> • Afronden format voor een Preventie en Handhavingsplan Alcohol • Uitvoering geven aan het Preventie en Handhavingsplan Alcohol
Pijler 3 Voorlichting en educatie	
Communicatie intern en extern	<ul style="list-style-type: none"> • Vernieuwen van de (verouderde) website van LZNVZ • Boost geven aan FB pagina door te gaan werken met thema's en persoonlijke verhalen • Nieuwsbrief LZNVZ om de maand uitbrengen • Uitvoering geven aan de publiekscampagne via free publicity • Uitvoering geven aan Ikpas campagne • Uitvoering geven aan NIX18 campagne • Folder LZNVZ vernieuwen • Uitvoering geven aan eindexamenactie • Uitvoering geven aan Carnavalsactie • Uitvoering geven aan zomeractie

	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken maken met communicatie afdelingen van samenwerkingspartners
Informatie avonden	<ul style="list-style-type: none"> • Advies (nieuwe stijl) stapavonden of ouderavonden op VO tijdens bijv. mentoravonden • Advies ouderavond Help mijn kind wordt een puber • Opzetten nieuwe interventie om meer ouders te bereiken • Huiskamergesprekken
	<ul style="list-style-type: none"> • Alcoholvrije feesten voor jongeren organiseren i.s.m. Indigo, de gemeenten en de horeca
	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve blaasacties i.s.m. politie en Indigo: 3 in elke regio per jaar
	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak sportverenigingen: maatwerk
Pijler 4 Signalering	
	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet training vroegsignalering Indigo: in elke regio minimaal 1 training bij het VO of sportverenigingen of MW of gemengd.
	<ul style="list-style-type: none"> • Pilot inzet bodycams in uitgaansgebieden en nagesprek met ouders en kind zelf door politie
	<ul style="list-style-type: none"> • Nazorg jongeren die door de politie worden aangetroffen
Pijler 5 Advies en ondersteuning	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nazorg alcoholpoli (is sinds 2017 belegd bij de samenwerkingspartner Indigo)
	<ul style="list-style-type: none"> • Relatiebeheer ZB Planbureau
	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering en relatiebeheer samenwerkingspartners als gemeenten, politie, GGD, Indigo Preventie
	<ul style="list-style-type: none"> • Relatiebeheer landelijke instellingen en andere regionale aanpakken
	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisbank Zeeuwse en landelijke ontwikkelingen in stand houden
	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren themamiddagen voor samenwerkingspartners met als doel kennisuitwisseling, informatievoorziening laatste ontwikkelingen, verbinding, enthousiasmering
Extra Onderzoek en subsidieaanvragen	
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar model Zeeuwse samenwerking tav 55+ doelgroep
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar model Zeeuwse samenwerking tav genotsmiddelenproblematiek jongeren
	<ul style="list-style-type: none"> • ZB panel onderzoek onder volwassenen naar de NIX18 norm
	<ul style="list-style-type: none"> • Herhaling gezamenlijk Zeeuwsbreed naleefonderzoek
	<ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie Lage SES project Fonds Nuts Ohra gericht op gezinnen met een lage sociaal economische status en alcoholproblematiek. Uitvoering door GGD en Indigo. Coördinatie door LZNVZ. • Onderzoek HZ: samenwerking warm houden en nieuwe mogelijkheden onderzoeken

10. Financiën

Gemeenten dragen gezamenlijk € 50.000 per jaar bij aan LZNVZ. In bijlage 3 is de verdeling per gemeente weergegeven. Hieruit worden de kosten van het LZNVZ team (de coördinator, communicatieadviseur en medewerker) gefinancierd. Eveneens worden hier andere zaken van betaald. Ten eerste voorlichtingsgerichte zaken zoals de folders van LZNVZ, de vernieuwing van de website, posters voor bijvoorbeeld de ouderavond help mijn kind wordt een puber en gadgets zoals de pennen, cocktailboekjes, sleutelhangers, memoblaadjes, NIX18 materialen, etc. Ten tweede kosten voor het organiseren van bijeenkomsten, zoals de bijeenkomst over de handhavingsmethoden en de bijeenkomst met het Trimbos en de Hersenstichting over FAS voor professionals. Ten derde het inhuren van onafhankelijke derden t.b.v. evaluaties van LZNVZ.

Het budget van €50.000 is niet toereikend om alle activiteiten die op gemeentelijk niveau worden uitgevoerd te bekostigen. Om effectief alcoholmatigingsbeleid uit te kunnen voeren, is het wenselijk dat gemeenten ruimte reserveren voor:

- a) Onderzoek: de kosten voor het twee jaarlijkse Naleefonderzoek verkoop alcohol liggen op ongeveer € 3.000 à € 4.000 per gemeente, afhankelijk van het te bezoeken aantal instellingen per gemeente;
- b) Handhaving: de kosten voor handhaving zijn per gemeente zeer verschillend;
- c) (Voorlichtings)activiteiten als een lkpas campagne, een ouderavond, een stapavond, een frisfeest, etc. De kosten die hier mee gemoeid gaan zijn heel wisselend. Een aantal gemeenten kunnen toekomen met € 1500 per jaar voor de voorlichtingsactiviteiten. De uren voor de inzet van Indigo zijn hier dan niet in meegenomen. Ook zijn er gemeenten die veel meer besteden aan preventieactiviteiten, hier gaat het om € 50.000 tot € 80.000 per jaar aan alcohol (en drugs) preventie.

Tot slot is het heel belangrijk om naast middelen ook voldoende capaciteit beschikbaar te hebben om uitvoering te kunnen geven aan de lokale uitvoeringsplannen. Capaciteit bij handhaving, gezondheidsbeleid en communicatie maar ook bij de aanpalende beleidsterreinen.

Bijlage 1

Samenstelling stuurgroep

G.C.G.M. Rabelink	gemeente Schouwen-Duiveland (voorzitter)
J.J.L. De Kunder	gemeente Reimerswaal
B. v.d. Tillaar	gemeente Vlissingen
J. Werkman	gemeente Sluis
R. Weydema	Politie Zeeland – West - Brabant
S. van Waarde	Indigo Zeeland
R. De Meij	GGD Zeeland
F.W. Witkam	CZW Bureau
M. Laeven	coördinator LZNVZ, CZW Bureau

Samenstelling kerngroep:

Richard Schriemer	gemeente Sluis
Mirjam van der Harst	gemeente Veere
Marlys Schild	gemeente Schouwen-Duiveland
Joyce Kramer	gemeente Noord-Beveland
Sjac van Eijzeren	Politie Zeeland-West-Brabant
Sjef Vrencken	GGD Zeeland
Elina Janse	Indigo Zeeland
Judith Nieuwenhuijse	CZW Bureau
Denise van den Heuvel	secretaris, CZW Bureau
Mischa Laeven	voorzitter, CZW Bureau

Samenstelling regionale werkgroep Oosterschelde regio

Mischa Laeven	CZW Bureau
Judith Nieuwenhuijse	CZW Bureau
Marlys Schild	gemeente Schouwen-Duiveland
Chantal Knappers	gemeente Reimerswaal
Joyce Kramer	gemeente Noord-Beveland
Lenie van Dijke	gemeente Tholen
Gerda van Bambost	gemeente Borsele
Ellen Jansen	gemeente Kapelle

Samenstelling regionale werkgroep Walcheren

Mirjam van der Harst	gemeente Veere
Korina van Belzen	gemeente Middelburg
Adrie de Klerk	gemeente Vlissingen

Samenstelling regionale werkgroep Zeeuws-Vlaanderen

Katinka Vriends	gemeente Terneuzen (voorzitter)
Manuel Eijsackers	gemeente Hulst (secretaris)
Richard Schriemer	gemeente Sluis
Mischa Laeven	CZW Bureau
Judith Nieuwenhuijse	CZW Bureau
Pieter Brassier	Politie Zeeland-West-Brabant
Mariska Sijs	Hulst voor Elkaar
Leo de Pan	Indigo Preventie
Ruud te Winkel	Aan-Z
Fien Dejonghe	Aan Z
Anouk d'Hondt	GGD Zeeland

Taakomschrijvingen team LZNVZ

De belangrijkste taken van de coördinator zijn:

- Begeleiding van de Zeeuwsbrede, integrale samenwerking
- 'Dagelijkse' aansturing en coördinatie
- Fungeren als kennisbank: uitwisseling van kennis en ervaring uit het land richting Zeeland en binnen Zeeland
- Bewaken van de voortgang
- Relatiebeheer op Zeeuws en landelijk niveau, denk hierbij aan de gemeenten, de samenwerkingspartners, het ZB| Planbureau, het Trimbos, Stap, etc.
- Genereren van subsidies en/of derde geldstromen
- Deelname in werkgroepen
- Vergaderingen stuurgroep voorbereiden
- Vergaderingen kerngroep voorbereiden
- Voorzitter kerngroep
- Contacten met de pers
- Organiseren bijeenkomsten
- Mede optimaliseren van interventies
- Mede optimaliseren van implementatie/verankering van interventies
- Adviseursfunctie voor gemeenten
- Verbinder tussen de Zeeuwse regio's
- Aanjager van de Zeeuwsbrede aanpak

De belangrijkste taken van de communicatie adviseur zijn:

- Schrijven communicatieplan
- Coördinatie en uitvoering activiteiten en campagnes uit het communicatieplan
- Voorbereiding en voorzitterschap werkgroep communicatie
- Contacten met de pers
- Organiseren persmomenten
- Beheer social media
- Gemeenten adviseren ten aanzien van communicatie rondom gemeentelijke activiteiten LZNVZ

De medewerker van LZNVZ ondersteunt zowel de coördinator als de communicatieadviseur van LZNVZ.

Begroting 2017 per gemeente	
Borsele	2.965
Goes	4.880
Kapelle	1.658
Noord-Beveland	973
Reimerswaal	2.919
Schouwen-Duiveland	4.424
Tholen	3.333
Middelburg	6.280
Veere	2.880
Vlissingen	5.828
Hulst	3.590
Sluis	3.102
Terneuzen	7.168
	€ 50.000

Literatuur

- 1 Van Laar, M.M.J. et al. (2016). *Jaarbericht Nationale Drug Monitor*. Utrecht: Trimbos-instituut en het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (WODC).
- 2 Jeugdmonitor Zeeland (2015). Middelburg. ZB| Planbureau
- 3/5 Van Dorsselaer, S. et al. (2016). *Jeugd en riskant gedrag 2015. Kerngegevens uit het Peilstationonderzoek scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.
uit vorige plan van aanpak
- 4/8 Ter Voert, J. et al. (2016). *Draagvlakonderzoek alcohol en jongeren (2016)*. GGD Zeeland
- 6 Hasselt, N. van, et al. (2010). Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren. Utrecht: Trimbos-Instituut.
- 7 Youngworks (2016). *Onderzoek drinkgedrag jongeren in opdracht van Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*.
- 9 Ter Voert, J. et al. (2016). *Draagvlakonderzoek alcohol en jongeren (2016)*. GGD Zeeland
- 10 De Wit, G.A. et al. (2016). *Maatschappelijke kosten-baten analyse van beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen*. RIVM rapport 2016-0133
- 11 RIVM (2013). *Effectief alcoholbeleid: hoe pakt u dat aan? Aanbevelingen voor alcoholmatiging in de regio*.
- 12 Babor, T. et al (2010). *Alcohol: no ordinary commodity. Research and public policy*. Oxford University Press: New York. (2nd edition).
- 13 Boomgaard, J. et al (2016). *Nalevingsonderzoek verkoop alcohol Zeeuwse gemeenten, 2016*. Middelburg. ZB| Planbureau